Микола
ЛАЗАРЕНКО

Систематизація міжнародного приватного права в Україні та іноземних державах: сучасний стан та тенденції

Стаття присвячена порівняльно-правовому аналізу систематизації норм міжнародного приватного права в країнах Європейського Союзу та деяких країнах пострадянського простору. Окреслюються основні аргументи з приводу різних підходів до систематизації міжнародного приватного права в Україні, а також визначаються основні напрями та тенденції процесів кодифікації законодавства в даній сфері.

Ключові слова: джерела права, кодифікація, колізійні норми, міжнародне приватне право, рекодифікація, систематизація.

Systematization of private international law in Ukraine and foreign countries: present state and tendencies.

The article deals with the comparative legal analysis of the systematization of the statutory provisions of private international law in the countries of the European Union and some countries of the former Soviet Union. The main arguments regarding different approaches to the systematization of private international law in Ukraine are outlined, as well as the main directions and tendencies of the codification processes of legislation in this area.

Keywords: sources of law, codification, conflict of laws, private international law, recodification, systematization.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Глобалізація взаємовідносин приватноправового характеру породжує різний спектр правових проблем, і серед головних – проблема вибору застосованого права, яка має вирішуватися нормами міжнародного приватного права (далі – МПРП). У процесі еволюційного розвитку даної галузі в різних правових системах та державах в межах єдиних правових сімей питання систематизації вирішувалося по-різному. Значні зміни як в самих правилах визначення застосованого права, так і в питаннях джерел правового регулювання відбулися в кінці ХХ та на початку ХХІ століть, і на сьогоднішній день такі процеси в багатьох державах не є завершеними, а підходи до питання систематизації норм МПРП не є однозначними та носять дискусійний характер, в тому числі і в Україні. З огляду на те, що у липні 2019 р. в Україні було утворено робочу групу щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України, що має пряме відношення до питання систематизації норм МПРП, дана тема є актуальною та потребує наукових напрацювань, так як чимало питань кодифікації МПРП й досі залишаються дискусійними або не вирішеними взагалі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До останніх досліджень та публікацій, що в тій чи іншій мірі присвячені питанням систематизації норм міжнародного приватного права, слід віднести роботи наступних вчених: Ватрас В.А., Гетьман-Павлова М.В., Довгерт А.С., Єрпильова Н.Ю., Калакура В.Я., Кисіль В.І., Кузнєцова Н.С., Рязузов А.А., Стефанчук Р.О., Черняк Ю.В. та ін.

Постановка завдання. Дослідити окремі аспекти еволюції та сучасний стан систем правового регулювання МПРП в різних країнах, акцентуючи увагу на країнах Європейського Союзу (далі – ЄС) та деяких пострадянських країнах, звернути увагу на окремі аспекти змін у сфері кодифікації приватного права закордоном, розробку і прийняття нових кодексів та законів, їх модернізацію, на їх основі окреслити сучасний стан та тенденції систематизаційного процесу МПРП в Україні, а також окреслити питання доцільності проведення рекодифікації.

Виклад основного матеріалу.

УДК: 347.13

<https://doi.org/10.36952/uail.2020.3.122-128>

© М. М. Лазаренко

ЛАЗАРЕНКО Микола

кандидат юридичних наук, асистент кафедри міжнародного приватного права Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка, адвокат

Підіймаючи тему систематизації міжнародного приватного права не можна не згадати видатного вченого, вчителя та наставника для багатьох поколінь студентів Інституту міжнародних відносин КНУ імені Тараса Шевченка, доктора юридичних наук, професора, професора кафедри міжнародного приватного права – Василя Івановича Кисіля. Для мене велика честь бути одним із тих, на кого наукові поради та зауваження Василя Івановича вплинули під час написання дисертаційної роботи, настанови – під час захисту, а життєві поради – в процесі сумісної роботи на кафедрі, яка є в Україні однією із передових у сфері досліджень різного спектру питань міжнародного приватного права. На жаль, від нещодавна Василя Івановича більше з нами немає, але залишилися його напрацювання та ідеї, а також правники, яких він за життя надихнув на проведення наукових досліджень в сфері міжнародного приватного права з ціллю розвитку та вдосконалення правового регулювання цієї сфери правовідносин.

Як зазначав В.І.Кисіль, з точки зору науки міжнародного приватного й порівняльного права залишається актуальною потреба у вивченні шляхом порівняльного аналізу колізійного законодавства зарубіжних країн, узагальнення їхнього кодифікаційного досвіду, виявлення основних тенденцій розвитку цього законодавства і вивчення можливості запозичення певних норм та інститутів і впровадження їх у законодавство України [1, с. 90]. Як відомо, міжнародні приватноправові відносини в країнах континентального права на нормативному рівні врегульовуються, зокрема, дво- чи багатосторонніми міжнародними договорами, кодексами, спеціальними законами. В країнах загального права переважає правове регулювання судовою та арбітражною практикою, хоча також широко застосовуються міжнародні договори, окремі нормативно-правові акти внутрішнього законодавства, інші джерела.

Щодо ЄС, слід відмітити, що серед країн-членів відсутній уніфікований підхід до питання систематизації норм МППрП. Так, наприклад, кодифікація міжнародного приватного права в Бельгії ознаменувалася прийняттям у 2004 році Кодексу міжнародного приватного права. Слід зазначити, що в даний кодекс неодноразово вносилися зміни (2007 р., 2009 р., 2012 р., 2017 р.), що робить його одним із наймодернізованиших актів сучасності, що врегульовують міжнародні приватноправові відносини.

У Чехії на зміну закону від 1963 р. № 97/1963 «Про міжнародне приватне право та процес» (в який за період його дії було внесено ряд змін, зокрема в 2004 році), у 2012 р. був прийнятий закон № 91/2012 «Про міжнародне приватне право», який вступив в силу з січня 2014 р. Не дивлячись на те, що в назві нового закону термін «процес» вже не згадується, він також врегульовує колізійні питання судових проваджень у справах за участю іноземного елемента. Слід зазначити, що з прийняттям нового закону внаслідок проведеної кодифікації в частині регулювання колізійних питань втратили силу майже двадцять законів, що свідчить про глибинний, структурований характер такої кодифікації.

У Німеччині колізійні питання приватного права врегульовувалися Вступним законом до Німецького цивільного уложення 1896 р., а саме з 3 по 49 статтю. Слід підкреслити, що незважаючи на той факт, що даний акт було прийнято більш ніж сто двадцять років тому, правове регулювання колізійних приватноправових відносин (до чого, як відомо, німецькі правники зводять сферу регулювання міжнародного приватного права) не було в повній мірі архаїчним та до нього в різні періоди вносилися поправки, зокрема про застосування правил ЄС та міжнародних договорів, серед яких положення Регламенту ЄС № 864/2007 (Рим I) та Регламенту ЄС № 593/2008 (Рим II), Гаазького протоколу від 23 листопада 2007 р. про право, що застосовується до аліментних зобов'язань, Регламент ЄС від 4 липня 2012 р. про юрисдикцію, застосоване право, визнання та виконання нотаріальних актів з питань спадкування, а також про створення європейського свідоцтва про спадкування та інших спеціальних нормативних правилах. У 1986 р. набув чинності Закон «Про нове регулювання у сфері міжнародного приватного права», яким було не лише замінено відповідні статті Вступного закону, а й значно розширено сферу колізійного регулювання шляхом включення до цього акту правил Римської конвенції 1980 р. про право, що застосовується до договірних відносин, та норм процесуального характеру (щодо підсудності).

Ключові положення щодо регулювання колізійних питань в Греції в повній мірі не кодифіковано та викладені в різних нормативних актах, серед яких Цивільний кодекс Греції (статті 4-33). В Королівстві Іспанія основний масив норм колізійного регулювання на національному рівні міститься у Вступному титулі Цивільного кодексу 1889 р. (статті 8-12). Окрім цього, для врегулювання юрисдикційного питання в окремо визначених категоріях справ застосуванню також підлягають правові положення спеціальних законів (як, наприклад, Закон «Про міжнародне усиновлення» 2007 р., який цілком можна назвати першим в Іспанії спеціальним актом у сфері міжнародного приватного права [2]. Даний закон комплексно врегульовує питання міжнародного усиновлення та являється на сьогодні одним із найдосконаліших у даній сфері.

У Франції міжнародне приватне право станом на сьогодні не було кодифіковано, хоча регулювання колізійних питань розвинено на досить високому рівні шляхом застосування судової практики, з

якої впливає більшість принципів та правил колізійного регулювання за винятком окремих питань, врегульованим Цивільним кодексом 1804 р. (Кодекс Наполеона) (наприклад, ст.11, 47-49 ЦК Франції) та міжнародними конвенціями, більшість з яких прийняті під егідою Гаазької конференції з міжнародного приватного права, а також загальними актами ЄС.

У Хорватській Республіці міжнародне приватне право було кодифіковано, то ж колізійні питання міжнародного приватного права та процесу регулює спеціальний закон – Закон «Про міжнародне приватне право» від 2017 р., який вступив в дію 29 січня 2019 р., що робить його одним із найновіших у світі. В Італії для врегулювання колізійних питань було прийнято закон № 218 від 31 травня 1995 р. – «Реформа Італійської системи міжнародного приватного права». З прийняттям даного Закону було скасовано ряд норм Італійського Цивільного кодексу, які регулювали колізійні питання (ст. 17-31, 2505, 2509), а також окремі статті Цивільного процесуального кодексу (ст. 2-4, частина 2 ст. 37, ст. 796 – 805).

Щодо Кіпру, то в цій країні кодифікація не проводилась, а колізійні питання врегульовані, насамперед, правом ЄС, Регламентом (ЄС) № 864/2007 (Рим I) та Регламентом (ЄС) № 593/2008 (Рим II), судовою практикою Кіпра, а за відсутності національних прецедентів – прецедентним правом Англії. Ще однією країною, де норми міжнародного приватного права не були кодифіковані, є Люксембург. У Люксембурзі при врегулюванні питання застосованого права звертаються, перш за все, до норм різних актів національного законодавства, міжнародних конвенцій, учасником яких є Люксембург, а також до права ЄС.

Міжнародне приватне право Угорщини було рекодифіковано шляхом прийняття Закону Угорщини XXVII 2017 року, який відмінив Указ № 13 «Про міжнародне приватне право».

В Австрії проведено кодифікацію міжнародного приватного права шляхом прийняття Закону «Про міжнародне приватне право» 1978 р. № 304/1978. Окрім спеціального Закону колізійні питання також врегульовуються й іншими національними актами а також рядом міжнародних договорів.

У 2011 році кодифікацію міжнародного приватного права було проведено у Польщі, а норми, що врегульовують приватноправові відносини з іноземним елементом, було викладено у Законі «Про міжнародне приватне право».

Також відносно нещодавно, у 2017 році, було проведено кодифікацію міжнародного приватного права шляхом прийняття окремого закону у одній з найменших за розмірами, проте яка входить до переліку держав з найвищим рівнем життя – Князівстві Монако. Закон № 1.448 від 28 червня 2017 р. «Про міжнародне приватне право» виходячи зі змісту можна з усією впевненістю назвати одним із найгнучкіших в питаннях визначення застосованого права. Внаслідок прийняття даного Закону було внесено ряд змін до Цивільного та Цивільного процесуального кодексу Монако.

Свої окремі особливості в контексті систематизації міжнародного приватного права мають і Скандинавські країни, в яких відсутнє правове регулювання цивільних правовідносин єдиним кодексом, а правове регулювання приватноправових відносин з іноземним елементом здійснюється через норми окремих законів, міжнародних конвенцій, а також судовими прецедентами. Для прикладу в Норвегії, як свідчить звіт, представлений на 18-му міжнародному конгресі з міжнародного права, що проводився з 25 липня по 1 серпня 2010 р. в м. Вашингтон, округ Колумбія, США, відсутній єдиний акт, який би містив колізійні норми, а питання міжнародного приватного права регулюються, переважно, міжнародними конвенціями. Цікавим є факт, що у 1985 році міністр юстиції Норвегії ініціював процес кодифікації міжнародного приватного права, ціллю якого було прийняти єдиний акт, який би врегулював, зокрема, колізійні питання, проте даний процес не набув підтримки та розуміння в професійному середовищі та був безуспішно завершений [3].

Щодо країн ЄС також слід відмітити, що їм притаманна універсальність в тому відношенні, що визначення застосованого права національним законодавством здійснюється лише у випадках, якщо питання юрисдикції не врегульовані міжнародними конвенціями чи правом ЄС.

Якщо говорити про пострадянські країни, слід відмітити, що першою країною, де було прийнято спеціальний закон, що регулює приватноправові відносини з іноземним елементом, стала Грузія, де у 1998 було прийнято Закон «Про міжнародне приватне право». У ньому містяться як матеріальні та колізійні норми, а також норми міжнародного цивільного процесу.

Щодо країн Прибалтики, можна виділити Естонію, в якій для вирішення питання застосованого права застосовується Закон «Про міжнародне приватне право», який було прийнято в 2002 році. До прийняття цього акту, колізійні питання приватного права з іноземним елементом підлягали врегулюванню нормами Загальної частини цивільного кодексу Естонії. Можемо підкреслити, що в профільний закон 2002 року з моменту його прийняття було внесено ряд змін, серед останніх – зміни від 2016 р. до параграфу 5, яким передбачено, що положення акту, які застосовуються по відношенню до судів, також підлягають застосуванню адміністративними органами та нотаріусами. Автономна

кодифікація міжнародного приватного права на теренах пострадянських країн також була проведена в Азербайджані, де було прийнято Закон «Про міжнародне приватне право».

Є також ряд країн колишнього СРСР, які не прийняли спеціальний окремий нормативний акт з питань міжнародного приватного права та є прихильниками галузевої кодифікації. До таких країн належать: Російська Федерація, Білорусь, Казахстан, Вірменія, Латвія, Литва. В цих країнах норми, що регулюють приватноправові відносини з іноземним елементом, містяться в галузевих нормативно-правових актах, таких як Цивільний кодекс, Сімейний кодекс, окремі процесуальні кодекси тощо. Наприклад, в Російській Федерації (далі – РФ) основні положення міжнародного приватного права знаходяться у окремому, шостому розділі Цивільного кодексу РФ – «Міжнародне приватне право». Також питання міжнародного приватного права врегульовано Конституцією РФ, окремими кодексами та рядом законів федерального рівня, а також окремими законами регіонального рівня, що в цілому формує досить об'ємний нормативний масив. Проводячи аналіз стану російського законодавства з МПрП, в якому норми МПрП зосереджені, як уже вище згадувалося, в Цивільному, а також Сімейному кодексах, Кодексі торгового мореплавства, Цивільному процесуальному та Арбітражному процесуальному кодексах, а також у інших нормативних актах і спеціальних законах — М. Богуславський таких налічує 23, а В.Звєков – 46), російські дослідники М.Гетьман-Павлова та Н.Єрпілева зазначають: «Хотілось би вірити, що в недалекому майбутньому вітчизняний законодавець все ж таки усвідомить актуальність та неминучість підготовки спеціального закону з міжнародного приватного права» [4, с. 12]. У цікавому комплексному дослідженні джерел сучасного МПрП Н.Єрпілева зазначає: «На нашу думку, склались усі передумови для переходу до третього стану кодифікації норм МПрП та прийняття спеціального закону про міжнародне приватне право або окремого Кодексу міжнародного приватного права Росії» [5, с. 57].

Загалом, виходячи з вищенаведеного переліку, в аспекті процесів систематизації МПрП країни можна поділити на 4 основні групи:

- 1) в яких міжнародне приватне право кодифіковано в різних галузевих актах (галузева кодифікація);
- 2) в яких прийняті спеціальні кодифіковані нормативно-правові акти з міжнародного приватного права (автономна кодифікація);
- 3) де застосований так званий «кумулятивний» підхід до кодифікації;
- 4) країни, в яких міжнародне право не кодифіковано;

За еволюцією в аспекті черговості порядку систематизації норм міжнародного приватного права можна виокремити 4 основні види:

- 1) країни, які провели рекодифікацію міжнародного приватного права шляхом прийняття окремого закону через виділення таких норм з цивільного, сімейного, цивільно-процесуального кодексів та інших законів;
- 2) країни, які спочатку врегулювали сферу МПрП спеціальним законом, але згодом його норми було імplementовано до цивільного кодексу, процесуальних кодексів та інших нормативних актів;
- 3) країни, які з плином часу модернізують окремі норми раніше прийнятих кодифікованих актів, без змін форми такої систематизації;
- 4) країни, які в цілому відмовилися від кодифікаційних процесів та продовжують застосовувати «розпорошені» нормативно-правові акти, періодично коригуючи їх зміст.

Як зазначав В.І.Кисіль, обрання оптимальної форми, яку слід надати положенням МПрП в актах національного законодавства, є одним з найважливіших питань кодифікаційної роботи. Деякою мірою форма законодавчих актів з МПрП може визначати той чи інший етап розвитку цієї галузі права. Вона навіть розглядається як своєрідний критерій періодизації кодифікаційного процесу, тобто декілька генерацій національних кодексів, які містили спочатку окремі колізійні приписи, а потім розділи, присвячені колізійному праву, почали замінюватися з другої половини ХХ ст. новим поколінням самостійних законів у сфері МПрП. Справді, прийняття автономних законів про МПрП є провідною тенденцією, починаючи з другої половини ХХ ст., і видається, що це загалом оптимальний варіант кодифікації. Проте й сьогодні, не кажучи вже про розвиток законодавства у галузі МПрП упродовж 60–90-х років, він не є єдиним можливим варіантом. Кожна країна, проектуєчи законодавчі акти з МПрП, виходить зі своїх власних реалій суспільно-економічного й політичного життя, специфіки своїх джерел права. Одні країни йдуть новаторським шляхом, приймаючи самостійні акти з МПрП, інші — навпаки, надають перевагу кодифікації норм МПрП на основі вже існуючих законів. На тлі цих тенденцій питання про єдину оптимальну форму кодифікації МПрП залишається дискусійним [1, с. 96].

Так, на думку А.С.Довгерта, прийняття спеціальних законів про міжнародне приватне право є найбільш логічним і послідовним розвитком міжнародного приватного права, оскільки завдяки чіт-

кій структурі, повноті врегульованих проблем, зручності та ефективності застосування, можливості адаптації до нових умов суспільного життя їх можна охарактеризувати як самостійні кодекси [6, с. 111]. Обґрунтуванню цієї ідеї В. І. Кисіль присвятив фундаментальну монографію, у якій доводить необхідність автономної кодифікації норм міжнародного приватного права [7].

Одним із перших вчених на теренах СРСР, який запропонував втілювати ідею прийняття спеціального закону про міжнародне приватне право, є Л.А.Лунц на початку 1970-х рр., учні якого впродовж 1989–1990 рр. підготували проект закону СРСР «Про міжнародне приватне право і міжнародний цивільний процес» [8, с. 61]. На думку А.Л.Маковського, видання єдиного комплексного закону дозволило б «одним махом» усунути прогалини в цивільному, сімейному і цивільно-процесуальному законодавстві і зручно зібрати «під однією обкладинкою» всі основні законодавчі норми, розраховані на відносини цивільного права, ускладнені іноземним елементом [8, с. 62].

Окрім автономної і галузевої кодифікації міжнародного приватного права в юридичній науці існує компромісна ідея кодифікації, яку називають «кумулятивною кодифікацією». Її прихильники пропонують приймати загальний закон про міжнародне приватне право, який би встановив загальні правила, а галузеві колізійні норми включати в окремі кодекси – Цивільний, Сімейний, Цивільний процесуальний. Так, Г.К.Дмитрієва вважає, що законодавець повинен прийняти закон під назвою «Основи міжнародного приватного права», який би врегулював загальні інститути міжнародного приватного права та положення про правовий статус іноземців [9, с. 87]. Слід зазначити, що створення колізійних розділів галузевих нормативних актів традиційно розглядається у країнах континентального права як етап переходу до кодифікаційного акта якісно вищого рівня – окремого закону з питань МПрП [10, с. 48].

Спочатку Проект Цивільного кодексу від 20 березня 1996 року включав 8 книг. На думку фахівців, це був один із найбільш досконалих шляхів кодифікації усього приватного права України [11]. Однак подальші дії законодавця ідею кодифікації усього приватного права на рівні єдиного ЦК України не підтримали. В кінцевому варіанті правове регулювання приватних відносин з іноземним елементом проведено на рівні окремого спеціального закону – Закону України «Про міжнародне приватне право».

Якщо говорити про загальні тенденції рекодифікації в цілому приватного права в країнах ЄС, то слід зазначити про значний вплив на нормативні зміни так званого «м'якого права». Наприклад, Прийнятий Урядом Франції Ордонанс від 10 лютого 2016 р. № 2016-131 “Про реформу договірної права, загального режиму зобов’язань та їх доказування” був включений французьким Парламентом до Французького цивільного кодексу (далі – ФЦК) і почав діяти з 1 жовтня 2016. Ордонанс значною мірою дотримується європейських тенденцій уніфікації договірної права та спирається більше на Принципи УНІДРУА та Принципи Ландо, ніж на законодавство інших країн [12, с. 34].

Повертаючись до тенденцій структурних змін саме в сфері системи правового регулювання міжнародного приватного права, то, як зазначає А.С.Довгерт, суттєві структурні новації, очевидно, варто провести за допомогою повернення до структури проектів ЦК 1996–2001 рр., яка включала книги «Сімейне право» та «Міжнародне приватне право». Обґрунтуванню включення цих частин у кодекс присвячено чимало наукових праць [12, с. 38]. З цього можемо зробити висновок, що в подальшому в рамках роботи робочої групи щодо рекодифікації (оновлення) цивільного законодавства України продовжиться робота над імплементацією положень ЗУ «Про міжнародне приватне право» до ЦК України.

Висновки.

Отже, як бачимо, в ході історії кодифікації МПрП досить чітко окреслилася тенденція до прийняття самостійних законів у цій сфері. На користь автономної кодифікації та доцільність врегулювання приватноправових відносин з іноземним елементом окремим законом слід навести наступні аргументи В.І.Кисіля: 1) між загальними положеннями МПрП, колізійними нормами та нормами міжнародного цивільного процесу існує тісний предметний і функціональний зв’язок; розмежування цих положень у різних законодавчих актах може призвести до дисбалансу на стадії правозастосування; 2) МПрП характеризується специфічним предметом і методом регулювання; 3) історія розвитку джерел МПрП і кодифікаційний досвід багатьох країн у цій галузі засвідчують, що такий варіант кодифікації МПрП є прийнятнішим. [1, с. 101].

Загалом, підсумовуючи вищенаведене можна зробити висновок, що у світі найновішою формою кодифікації, яка водночас є найбільш зручною та ефективною, є її автономна форма, і українська система МПрП в цьому аспекті стоїть нарівні з найбільш розвиненими та передовими державами, однак світові тенденції до вдосконалення правового регулювання шляхом рекодифікації приватного права в цілому, а в Україні, зокрема, шляхом імплементації норм ЗУ «Про міжнародне приватне

право» до Цивільного кодексу України може бути як кроком вперед та відповідати сучасним світовим тенденціям, однак неякісне її проведення та поверхневі зміни структури таких норм із незначним запозиченням досвіду окремих країн може відкинути рівень правового регулювання приватноправових відносин з іноземним елементом на десятиліття назад. Окремо робимо висновок, що не слід абсолютизувати автономну форму кодифікації МПРП, яка також має свої недоліки, однак будь-які зміни мають бути науково обґрунтованими, виваженими та відповідати викликам часу.

1. Кисіль В.І. Сучасні тенденції кодифікації міжнародного приватного права / В. Кисіль // Право України. – 2014. – № 2. – С. 89-104.
2. Marta Requejo. Spanish International Adoption Act (Law 54/2007, of December 28) [Електронний ресурс] / Requejo M. // Conflict Of Laws.net. Views and News in Private International Law. – 2008. – Режим доступу до ресурсу: <http://conflictflaws.net/2008/spanish-international-adoption-act-law-542007-of-december-28/>.
3. Giuditta Cordero Moss. Recent private international law codifications. National report for Norway [Електронний ресурс] / Moss G.C. // International Academy of Comparative Law. 18-th International Congress of Comparative Law. – 2010. – Режим доступу до ресурсу: http://folk.uio.no/giudittm/IACL_10_PIL_Norway.pdf.
4. Гетьман-Павлова М.В., Ерпылева Н.Ю. Российское законодательство по международному частному праву: проблемы совершенствования // Международное публичное и частное право. – 2009. – № 1.
5. Ерпылева Н.Ю. Источники международного частного права: современные тенденции развития // Государство и право. – 2009. – № 12.
6. Довгерт А.С. Кодифікація норм міжнародного приватного права / А. С. Довгерт // Українське право. – 1997. – № 3. – С. 111-112.
7. Кисіль В.І. Міжнародне приватне право: питання кодифікації / В.І.Кисіль. – К. : Україна, 2005. – 480 с.
8. Маковский А.Л. Кодификация гражданского права и развитие отечественного международного частного права / А.Л.Маковский // Кодификация российского частного права/ под ред. Д.А.Медведева. – М.: Статут, 2008. – С. 56-71.
9. Международное частное право: учебник / отв. ред. Г.К.Дмитриева. – М. : Проспект, 2000. – 462 с.
10. Von Overbeck A. Les questions générales de droit international privé à la lumière des codifications et projets recentes, The Hague, Boston, London, 1983.
11. Стефанчук Р.О. Цивільний кодекс України: робота над помилками (до п'ятої річниці набрання чинності Цивільним кодексом України) / Р. О. Стефанчук // Приватне право і підприємництво : зб. наук. пр. – Вип. 8, 2009 / редкол.: Крупчан О.Д. (гол. ред.) та ін. – К. : Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва Академії правових наук України, 2009. – С. 17-19.
12. Довгерт А.С. Рекодифікація Цивільного кодексу України: основні чинники і передумови для старту // Право України. – 2019. – №1. – С.27 – 41.

Summary

The article is devoted to the thematic direction, which was one of the main areas of research of the outstanding civil scientist, Professor V.I. Kisil. It provides a comparative legal analysis of the systematization of the rules of private international law in the European Union and some states of the former Soviet Union. The review of some aspects of evolution and the current state of the systems of legal regulation of international private law in different countries draw attention to certain aspects of changes in the area of private law codification abroad, the development and adoption of new codes and rules, their modernization, the current state and trends of systematization of private international law in Ukraine, as well as the preconditions for the expediency of recodification. The main arguments of representatives of different countries are presented, their positions are outlined.

Particular emphasis is placed on the countries of the European Union and the post-Soviet states, their approaches to the systematization of private law both within the legal systems and in comparison with each other. It is established that there is no single, unified approach to the systematization of private international law within the European Union (for example, there are many differences in methods between Scandinavian countries and France, Germany and Luxembourg, Cyprus and Monaco, Estonia and Lithuania, etc.) and in the territory of the former USSR (a number of countries, such as the Russian Federation, Belarus, Kazakhstan, Armenia, Latvia, Lithuania, have not adopted a separate law, while Azerbaijan, Georgia, Estonia, Poland and Ukraine adhere to an autonomous form of codification). Recent changes in the forms of legal regulation of

private international law are outlined, information on the sources, dates of their adoption and changes are provided, advantages and disadvantages of different concepts, world trends are determined.

The article presents the author's approach to the classification of different countries according to the criteria of various approaches to systematization of international private law, as well as the criteria of the evolutionary aspect of the sequence of applied forms of systematization of international private law.

The article deals with the prerequisites for the recodification of Ukrainian private law, the impact of the so-called "soft law" sources, namely the UNIDROIT principles and Lando principles. It is noted that in July 2019 a working group on the recodification (updating) of Ukrainian civil law was formed, and it could result in the implementation of the rules of private international law to the Civil Code of Ukraine, outline different approaches to the systematization of international private law in Ukraine, and identify the main directions and tendencies of the codification of legislation in this field. It is concluded that in the case of superficial recodification, without profound changes in substantive and procedural acts, the state of legal regulation of private law in general, and international private law in particular, may reject decades ago all the achievements that were made by the adoption of a separate law of Ukraine "On Private International Law". So the discussion on the grounds and consequences of such recodification, as well as its forms, is relevant and timely.